

На данашњи дан **1939.** године немачке трупе ушле су у Праг и окупирале Чешку, а Словачка је проглашена за "независну државу", чиме је остварен план за уништење Чехословачке.

Под претњом окрутног напада и уништења Прага, председник Емил Хаха је у Берлину потписао акт о предаји земље Трећем рајху. По уласку Немаца у Праг, Хитлер је славодобитно изјавио: "Чехословачка више не постоји". Француска и Велика Британија нису учиниле ништа да спасу независност те земље, коју су неколико месеци пре тога гарантовале у Минхену.

Данас је уторак, 15. март, 2016. године.

44. п.н.е. - Римског војсковођу, писца и државника Гаја Јулија Цезара убили су завереници на дан мартовских ида у Сенату.

Намера им је била да тиме спасу републику, али то нису успели. У грађанском рату потом су изгинуле вође завере Јуније Брут и Пармензије Касије, а власт је 31. пре нове ере приграбио унук Цезарове сестре Оливије, Октавијан Август, што ће бити почетак успоставе монархије (царства). Цезар је у почетку био присталица такозване странке популиста, римских републиканских демократа, уз чију је помоћ 68. п.н.е. почео да се пење лествицама моћи, поставши квестор, затим едил, претор и проконзул у Шпанији.

Амбициозан и безобзиран, окренуо је леђа популистима и 60. п.н.е. склопио је Први тријумвират о подели власти с Гнејем Помпејем Великим и Ликинијем Красом. Војнички се прославио освајањем Галије (отприлике територија данашње Француске и Белгије) од 58. до 52. п.н.е.

После Красове смрти ушао је војском у Италију и прешавши речицу Рубикон, наводно изрекао: "Алеа иацта ест" (Коцка је бачена) - то је значило да је себи дозволио недопустиво - оружјем је ступио на територију самог Рима. Потукао је Помпејеве снаге 48.п.н.е. у бици код Фарсале у Тесалији, а кад је победио и понтског краља Фарнака, Сенату је послао лаконски извештај: "Вени види, вици" (Дођох, видех, победих). У Египту је помогао Клеопатри да поврати престо, а по повратку у Рим присвојио је доживотну диктаторску власт. Из Египта је довео грчког астронома Сосигена који му је помогао да реформише рачунање времена и сачини календар назван Јулијански. Доста је писао и био добар стилиста, али су изгубљене његове песме и граматички спис "О аналогiji".

Остала дела: "Коментари о грађанском рату", "Коментари о галском рату".

1776 - Конгрес САД донео је одлуку о укидању зависности од британске круне.

1848 - Мађарску је - три дана после масовних демонстрација у престоници Аустрије Бечу - захватило револуционарно врење уперено против Хабзбуршке монархије.

1867 - Бечки двор је, због сталне кризе која је потресала Аустрију од револуционарне 1848, одустао од унитарне државе и од тада се Аустријско царство претвара у Аустро-Угарску. Као централизоване су остале само војска, спољни послови и заједнички сегмент финансија. У свему другом су Аустрија и Угарска имале самосталност, али су се налазиле у персоналној унији.

1883 - Београд је добио прву "телефонску штацију", седам година после проналаска телефона, а први телефонски разговор су водили министар војни и капетан палилулске жандармеријске станице. Концесије за увођење телефона у Србији добио је 1882. од краља Милана Обреновића, Панта Михајловић, пријатељ Николе Тесле.

1886 - Успостављени су дипломатски односи између Краљевине Србије и Белгије. Тог дана у Бриселу је акредитован српски посланик.

1886 - Рођен је руски револуционар Сергеј Миронович Костриков, познат као Сергеј Миронович Киров, чије је убиство у Лењинграду 1934. Стаљин искористио као повод да отпочне масовне чистке. Бољшевик је постао 1904. и као професионални револуционар учествовао је у револуцијама 1905. и у Фебруарској и Октобарској револуцији 1917. Шеф Комунистичке партије Азербејџана постао је 1921, а 1926. секретар Лењинградске обласне партијске организације. После убиства Кирова, тада члана Политбироа и секретара Централног комитета совјетске Комунистичке партије, Стаљин је започео талас чистки и до 1938. физички је ликвидирао већину старих револуционара, учесника и вођа Октобарске револуције.

1895 - Умро је руски писац Николај Семјонович Љесков, изузетан зналац језика и суптилан стилиста. Писао је романе и приповетке о животу свештеника и чиновника у руској провинцији и описивао је немилосрдност раног капитализма. Створио је ненадмашне књижевне ликове сељака, захваљујући изванредном познавању руског села. Дела: "Левак Соборјане" (код нас преведено као "Ђакон Ахила и црковњаци"), "Зачарани путник", "Несмртни главоња", "Леди Макбет мсценског округа", "Ситнице из архијерејског живота".

1898 - Умро је енглески инжењер Хенри Бесемер, који је 1855. пронашао поступак прераде сировог гвожђа у челик, назван "Бесемеров поступак". Челичана коју је 1859. подигао у Шефилду и сада производи челик.

1900 - Рођен је српски биолог Милутин Радовановић, професор Универзитета у Београду, члан Српске академије наука и уметности. Проучавао је упоредну анатомију и херпетологију (наука о гмизавцима) и процес специјације (формирање нових врста под утицајем изолације) у пећинама, планинским језерима и на острвима Јадранског мора. Дела: "Историја развитка животињског света и човека", "Водоземци и гмизавци наше земље".

1907 - У Финској су у скупштину први пут изабране жене.

1916 - Председник САД Вудро Вилсон послао је у Мексико 12.000 војника под командом генерала Џона Першинга да ухвате мексичког револуционара Панча Виљу, али је експедиција окончана неуспехом.

1917 - Революционари су принудили на абдикацију руског цара Николаја II, који је престо понудио брату, великом војводи Михаилу, али се он сутрадан, под притиском, одрекао круне, чиме је после три века окончана владавина династије Романов. Цара Николаја II, све чланове његове породице и послугу, бољшевици су, на основу наредбе вође Октобарске револуције Лењина, ликвидирали и потом искасапили у Јекатеринбургу (касније Свердловск), на Уралу, у јулу 1918.

1922 - Египатски султан узео је титулу краља као Фахд I.

1927 - Општински одбор града Београда прописао је Статут о оснивању "Станице за спасавање и брзу помоћ у Београду", као посебне медицинске установе у граду. Хитна помоћ почела је с радом у Београду 1904. али је као посебна служба устројена тек 1927.

1937 - Прва централна банка крви за њено чување замрзавањем ради трансфузије основана је у чикашкој болници "Кук кантри".

1957 - Умро је Моша Пијаде, српски политичар јеврејског порекла, председник Скупштине ФНРЈ, сликар и новинар. Умро је у Паризу, на повратку из Велике Британије где је предводио југословенску делегацију. Сликарство је учио у Београду, Минхену и Паризу. После Првог светског рата напустио је идеје југословенског национализма и пришао је Комунистичкој партији Југославије, а 1921. постао је члан њеног Извршног бироа. Због штампања илегалног органа Централног комитета КПЈ "Комунист" осуђен је 1925. на 20 година робије. Током тамновања превео је "Капитал", "Беду филозофије" и "Манифест комунистичке партије" Карла Маркса. Од децембра 1941. налазио се у Врховном штабу. Израдио је 1942. прве прописе о раду народноослободилачких одбора. На Другом заседању АВНОЈ-а крајем новембра 1943. у Јајцу, био је потпредседник Председништва. Оснивач је 5.11.1943. новинске агенције ТАНЈУГ.

1983 - Умрла је енглеска књижевница Ребека Вест, која је после боравка у Југославији 1937. и 1941. написала опсежно путописно-историјско дело "Црно јагње и сиви соко". Јунаци њених дела су изузетне личности које се супротстављају деструктивним нагонима. Бавила се и новинарством и посебно су познати њени извештаји с Нирнбершког процеса немачким и аустријским ратним злочинцима после Другог светског рата. Остала дела: романи "Војников повратак", "Судија", "Харијет Хјум", "Опори глас", "Трска која мисли", студије о велеиздаји "Значење издаје", "Воз барута".

1990 - Михаил Горбачов изабран је за првог и показало се, последњег - председника Совјетског Савеза. Као једини кандидат за тај положај добио је 59,2 одсто гласова у Конгресу депутата.

1990 - У Ираку је обешен дописник британског листа "Обзервер" Фарзад Базофт због шпијунске активности, упркос бројним апелима из света да му се поштеди живот.

1991 - Умро је српски писац Миодраг Булатовић, приповедач особеног стила. На светло дана изнео је тамну страну живота - настрано, злоћудно и опако. Пажњу читалаца, али и идеолошких чистунаца, привукао је већ првом збирком приповедака "Ђаволи долазе", објављеном 1955. Један је од најпревођенијих српских писаца. Остала дела: романи "Црвени петао лети према небу", "Херој на магарцу", "Рат је био бољи", "Људи са четири прста", "Пети прст", "Гулло, гулло", новеле "Вук и звоно", драма "Годо је дошао".

1991 - Председник Председништва СФРЈ и представник Србије у том телу Борисав Јовић поднео је оставку, пошто је Председништво одбило да објави ванредно стање у земљи, суоченој са отвореном побуном сецесиониста и опасношћу од рата.

1993 - Израелски председник владе Јицак Рабин изразио је после састанка са председником САД Билом Клинтоном спремност на компромис са Сиријом тако што ће јој, у замену за мировни уговор, предати део Голанске висоравни.

1996 - Немачке власти издале су налог за хапшење иранског обавештајног министра Алија Фалахијана због умешаности у убиство курдских избеглих вођа 1992. у Берлину.

1997 - У Заиру (данас Конго) су побуњеници заузели Кисангани, трећи највећи град у земљи, последње упориште владиних снага на истоку Заира.

2003 - Широм планете, од Токија и Бејрута, до Париза и Вашингтона, стотине хиљада људи протестовало је на улицама, у последњем покушају да спрече амерички војни

напад на Ирак.

2007 - Најмање 49 индијских полицајаца је убијено, а 12 је рањено у нападу комунистичких побуњеника маоиста на гарнизон Рани Бодли који се налази у џунгли, у држави Чатишгар, на око 1.500 километара југоистоцно од Њу Делхија.

2007 - Четири америчка војника су погинула у источном делу Багдада када је поред њиховог возила експлодирала бомба постављена поред пута. После овог инцидента, број америчких војника погинулих у Ираку од почетка инвазије на ту блискоисточну земљу 2003. премашио је 3.200.

2008 - Више од 150 људи је повређено а 11 је погинуло, у експлозији у војној бази у Албанији, у месту Гердец, недалеко од Тиране. До експлозије је највероватније дошло током демонтирања старе муниције. Оштећено је око 2.000 кућа у кругу од четири километра, од чега је 318 потпуно уништено.

2009 - Умро је Егон Фекете, истакнути српски лингвиста, дугогодишњи сарадник Института за српски језик САНУ, професор на Филозофском факултету у Новом Саду. Бавио се лексикологијом и лексикографијом, историјом српског језика, ономастиком и савременим српским језиком. Дела: "Улога српских писаца друге половине XIX века у заснивању модерног књижевног језика", "О Речнику српскохрватског књижевног и народног језика САНУ", "Да ли су ћирилица и латиница национална писма?"

(Танјуг)